

34-Giới Thọ Pháp Dư Thực:

Phật tại nước Xá-vệ, lúc đó Ca-lưu-đà-di vào trời tối có trời mưa và sấm chớp đến nhà bạch y khát thực, do thân hình của Ca-lưu-đà-di đen bóng dưới trời mưa sấm chớp nên khiến cho người nữ chủ nhơn nhìn thấy tưởng là quỷ, sợ hãi đến nỗi lông tóc dựng đứng và bị sẩy thai. Ca-lưu-đà-di nói: “Tỷ muội, tôi là Tỳ kheo chứ không phải quỷ, tôi đến để khát thực”, người nữ nghe rồi nổi giận quở mắng rằng: “Xin khiến cho cha mẹ dòng họ của ông đều chết hết đi. Đây là Sa-môn mổ bụng người, là Sa-môn giết người nên mới mặc y đen đến, sao không lười dao trâu mổ bụng mình lại vào trời tối trời mưa sấm chớp đến để khát thực khiến cho con ta chết, thân ta hoại. Ông là Sa-môn sao lại làm việc ác như thế”. Ca-lưu-đà-di ở nhà này gây lỗi làm rồi trở về kể lại cho các Tỳ kheo nghe, các Tỳ kheo đem việc này bạch Phật, Phật do nhân duyên này nhóm họp Tỳ kheo tăng rồi hỏi Ca-lưu-đà-di: “Thầy thật đã làm việc này phải không?” Đáp: “Thật đã làm thưa Thế tôn”, Phật liền quở trách: “Tại sao gọi là Tỳ kheo lại phi thời đến nhà bạch y khát thực”, quở trách rồi bảo các Tỳ kheo: “Nếu Tỳ kheo phi thời đến nhà bạch y khát thực không chỉ mắc lỗi lầm như thế, mà còn phạm những tội nặng hơn tội này. Từ nay các Tỳ kheo chỉ nên ăn một bữa”. Lúc đó các Tỳ kheo do chỉ ăn một bữa nên thân thể ốm gầy không có sức lực, Phật tuy biết mà vẫn hỏi A-nan nguyên do, A-nan bạch Phật: “Do Thế tôn chế giới Tỳ kheo chỉ nên ăn một bữa nên các Tỳ kheo ốm gầy không có sức lực”, Phật do việc này nhóm Tỳ kheo tăng đủ lời khen ngợi giới và người trì giới rồi bảo các Tỳ kheo: “Từ nay cho các Tỳ kheo được tùy ý ăn năm loại Khư-đà-ni là củ, cọng, lá, hoa và quả”. Lúc đó các Tỳ kheo vào thành Vương xá khát thực, có bạch y đem thức ăn xen lẫn lá La-bặc, lá Bồ-nuy dâng cho các Tỳ kheo, các Tỳ kheo không ăn nên không được no đủ, thân vẫn như trước ốm gầy không có sức lực. Phật tuy biết mà vẫn hỏi A-nan nguyên do, A-nan đem việc trên bạch Phật, Phật bảo các Tỳ kheo: “Từ nay cho tùy ý thọ năm loại thức ăn Bồ-xà-ni là cơm, bánh, bún, cá và thịt”. Lúc đó các Tỳ kheo vào thành Vương xá khát thực, có bạch y đem thức ăn xen lẫn lá La-bặc, lá Bồ-nuy dâng cho các Tỳ kheo, các Tỳ kheo không ăn nên không được no đủ, thân vẫn như trước ốm gầy không có sức lực. Phật tuy biết mà vẫn hỏi A-nan nguyên do, A-nan đem việc trên bạch Phật, Phật nói: “Từ nay cho tùy ý thọ các loại thức ăn tương tự và thức ăn tạp như cháo, cơm gạo tẻ, cơm nếp, bắp...”.

Phật tại Duy-na-ly, lúc đó có một cư sĩ đến chỗ Phật đánh lễ ngồi một bên nghe Phật nói pháp, Thế tôn tùy thuận nói pháp chỉ dạy cho cư sĩ được lợi hỉ rồi im lặng. Cư sĩ đứng dậy chắp tay bạch Phật: “Cúi xin

Phật và Tăng thọ con ngày mai thỉnh thực”, Phật im lặng nhận lời, cư sĩ biết Phật đã nhận lời liền đánh lễ Phật, hữu nhiều rồi ra về. Về đến nhà ngay trong đêm đó lo liệu đủ các món ăn để cúng dường, sáng hôm sau trải tòa ngồi rồi sai sứ đến thỉnh Phật là đã đến giờ. Lúc đó các Tỳ kheo đến nhà cư sĩ, Phật sai người nhận phần thức ăn mang về; cư sĩ thấy chúng tăng ngồi xong liền tự tay rót nước rồi dâng thức ăn khiến cho các Tỳ kheo được no đủ. Lúc đó các Tỳ kheo ở Duy-na-ly có nhiều bệnh, Tỳ kheo khát bệnh sau khi ăn xong liền nhận lấy phần thức ăn của các Tỳ kheo bệnh mang về. Các Tỳ kheo bệnh có người ăn được, có người ăn không được, có người ăn chút ít, Tỳ kheo khát bệnh do đã ăn no rồi nên không ăn thêm nữa, thức ăn dư của Tỳ kheo bệnh phải đem bỏ trong Tăng phường khiến cho nhiều chim quạ bay đến ăn làm cho ồn náo. Phật nghe tiếng ồn náo này tuy biết mà vẫn hỏi A-nan nguyên do, A-nan đem việc trên bạch Phật, Phật do việc này nhóm Tỳ kheo tăng đủ lời khen ngợi giới và người trì giới rồi bảo các Tỳ kheo: “Từ nay do hai điều lợi nên cho pháp thọ thức ăn dư: Một là do nhân duyên Tỳ kheo khát bệnh, Hai là Tỳ kheo có nhân duyên ăn không đủ no. Do hai lợi này nên kết giới cho các Tỳ kheo, từ nay giới này nên nói như sau:

Nếu Tỳ kheo ăn xong rồi từ tòa đứng dậy đi, nếu không thọ pháp thức ăn dư mà ăn nữa thì phạm Ba-dật-đề.

Ăn là ăn năm loại thức ăn Khư-đà-ni, năm loại Bồ-xà-ni và năm loại thức ăn tương tự.

Tướng phạm trong giới này là nếu Tỳ kheo ăn rồi từ tòa đứng dậy đi, không thọ pháp thức ăn dư mà ăn loại thức ăn củ... năm loại Khư-đà-ni đều phạm Ba-dật-đề; hoặc ăn cơm, bánh năm loại Bồ-xà-ni cho đến năm loại thức ăn tương tự như cháo, cơm nếp... đều phạm Ba-dật-đề. Lúc đó các Tỳ kheo không biết thọ pháp thức ăn dư như thế nào, Phật bảo các Tỳ kheo: “Nếu muốn thọ pháp thức ăn dư thì tùy được thức ăn nhiều hay ít đều để hết vào trong bát, biết Tỳ kheo nào chưa ăn xong, chưa đứng dậy liền cầm bát đến bên người này bạch rằng: “Trưởng lão nhớ nghĩ, xin làm pháp thức ăn dư giùm tôi”. Nếu Tỳ kheo này không thọ lấy ít nhiều thức ăn trong bát đó thì không gọi là làm pháp thức ăn dư, nếu Tỳ kheo thọ thức ăn dư này thì phạm Ba-dật-đề. Nếu cầm bát để dưới đất hoặc trên đầu gối, cho đến đứng cách xa mà tay của Tỳ kheo làm pháp thức ăn dư không với tới được cũng không gọi là thọ pháp thức ăn dư, Tỳ kheo ăn thức ăn dư này đều phạm Ba-dật-đề. Nếu dùng thức ăn bất tịnh như thịt bất tịnh để thọ pháp thức ăn dư thì không gọi là thọ pháp thức ăn dư, Tỳ kheo ăn thức ăn dư này đều phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo muốn ăn năm loại thức ăn Khư-đà-ni mà lại dùng năm loại thức ăn Bồ-xà-ni, hoặc muốn ăn năm loại thức ăn Bồ-xà-ni mà lại dùng năm loại thức ăn Khư-đà-ni, cho đến muốn ăn năm loại thức ăn tương tự mà lại dùng năm loại thức ăn Bồ-xà-ni để thọ pháp

thức ăn dư thì không gọi là thọ pháp thức ăn dư, Tỳ kheo ăn thức ăn dư này đều phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo thọ pháp thức ăn dư rồi mà lại thọ năm loại thức ăn khác, ăn mỗi mỗi miếng đều phạm Đột-kiết-la.”

Lúc đó Trưởng lão Ưu-ba-ly hỏi Phật: “Thế tôn, Tỳ kheo khi đi có mấy chỗ; khi đứng, khi ngồi, khi nằm có mấy chỗ?” Phật nói: “Tỳ kheo khi đi có năm chỗ, khi đứng có năm, khi ngồi có năm, khi nằm có năm. Đi có năm chỗ là biết đi, biết cúng dường, biết ngăn ăn, biết các loại thức ăn và hoại oai nghi; đứng có Năm là biết đứng, biết cúng dường... như trên; ngồi có Năm là biết ngồi, biết cúng dường... như trên; nằm có Năm là biết nằm, biết cúng dường... như trên. Nếu Tỳ kheo khi đi súc miệng, có đàn việt cúng cho năm loại thức ăn, Tỳ kheo ấy được thọ ăn và được thọ pháp thức ăn dư nhưng không được đứng, ngồi, nằm; nếu đứng, ngồi, nằm thì phải biết là hoại oai nghi, không được thọ pháp thức ăn dư, dù thọ cũng không gọi là thọ, Tỳ kheo nếu ăn thức ăn dư này thì phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo khi dọn thức ăn, có đàn việt cúng năm loại thức ăn, Tỳ kheo ấy được thọ ăn và được thọ pháp thức ăn dư nhưng không được đứng, ngồi hay nằm; nếu đứng, ngồi hay nằm thì phải biết là hoại oai nghi, không được thọ pháp thức ăn dư, dù thọ cũng không gọi là thọ, Tỳ kheo nếu ăn thức ăn dư này thì phạm Ba-dật-đề. Trường hợp đứng, ngồi, nằm cũng giống như vậy. Không phạm là nếu Tỳ kheo nói chờ một chút hay nói giờ Ngọ chưa tới, lúc đó dù ăn cơm hay cháo, tất cả thức ăn có dọn trước ăn đều không phạm.”